

สัมภาษณ์

→ พิเศษ

เปิดใจ

วิชัย โชควิวัฒน์'

ว่าด้วยเรื่อง'ซงเอง-กินเอง'

●เป็น 1 ใน 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ถูกปลด ผมคงพูดแทนใครไม่ได้ เพราะแต่ละคนล้วนมาจากการสรรหา กล่าวคือ โครงสร้างของบอร์ด สสส.มีจำนวน 21 คน แบ่งเป็น กรรมการโดยตำแหน่ง 12 คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน แต่รอบนี้ถูกปลด 7 คน เหลืออีก 2 คน

ในการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒินั้น ตามกฎหมายกำหนดให้ร้องประธานคนที่ 2 มาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในจำนวนนี้อีก 8 คนก็มาจากสาขาต่างๆ ทั้งสาธารณสุข การศึกษา ด้านสังคม ด้านกฎหมาย เป็นต้น ทั้งหมดล้วนมาจากความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (ครม.)

●กระแสบอร์ด สสส.มีมากกว่าครึ่งปี เรื่องการปลดคนในตระกูล ส.เป็นกระแสมาอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานแรกคือ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ก็ถูกการใช้อำนาจ โดยหวยไปลงที่ "นพ.วินัย สวัสดิ์วาร" เลขาธิการ สปสช. ซึ่งชัดเจนว่า นพ.วินัยไม่มี

หมายเหตุ - "นพ.วิชัย โชควิวัฒน์" รองประธานคนที่ 2 ในคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (บอรัล สสส.) เป็น 1 ใน 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สสส. ที่ถูกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อาศัยอำนาจมาตรา 44 สั่งให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งต่อมา นพ.วิชัยระบุว่า เป็นคำสั่งที่ไม่เป็นธรรม และเบื้องหลังมาจากกลุ่มธุรกิจยา โดยได้เปิดใจกับ "มติชน" นับจากบรรทัดนี้

ความผิด ตรงกันข้ามยังประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่อย่างดี ได้รับรางวัลขององค์กรบริหารกองทุนของรัฐดีเด่นต่อเนื่องทุกปี และปีล่าสุดได้ถึง 2 รางวัล และคนไปมอบรางวัลคือคนที่ออกคำสั่ง ม.44 ส่วน สสส.ถูกกระทำมาเป็นระยะกว่าครึ่งปีแล้ว และมีข่าวว่าจะใช้อำนาจ ม.44 ปลดบอร์ดเช่นกัน แต่เหตุการณ์ก็ผ่านไป

จนกระทั่งต้นเดือนธันวาคม 2558 ก็มีผู้ใหญ่ในฝ่ายรัฐบาลพูดชัดเจนว่าจะมีการใช้อำนาจ ม.44 ปลดบอร์ด ตอนนั้นเราก็แปลกใจ เพราะเรื่องจะปลดบอร์ดมีมาต่อเนื่อง ซึ่งเรื่องน่าจะคลี่คลาย แต่มาถูกตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) คณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ (คตร.) ว่าใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถทำให้เกิดผลดีตามที่ สสส.ควรจะทำ และมีเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนต่างๆ ซึ่งเป็นกรกล่าวหาฝ่ายเดียวและไม่ถูกทำนองคลองธรรมมาตั้งแต่ต้น ที่สำคัญเมื่อสตง.มาตรวจสอบกลับไปออกข่าวอีก ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ควรจะทำ เพราะ สตง.เป็นหน่วยตรวจสอบระดับชาติ หากตรวจพบสิ่งที่ผิดปกติไม่ถูกต้องโดยหลักสากลต้องแจ้งให้ผู้รับการตรวจได้ทราบ และชี้แจงก่อนจะสรุป ไม่ใช่การออกข่าวจนเกิดความเสียหายที่ตามมา สสส.ก็มีการชี้แจงตลอดอย่างกรณี ข้อ 1.สสส.ทำนอกรอบนั้นไม่จริงเลย เพราะเราทำอยู่ในกรอบ โดยกรอบที่เขียนไว้เป็นกรอบสากลคือ อยู่ในคำจำกัดความของคำว่าสุขภาพตามองค์การอนามัยโลก ว่าสุขภาพ

หมายความว่า สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ และสังคม ไม่เพียงปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น ซึ่งเขียนไว้ชัดเจน ซึ่งไทยก็เป็นสมาชิกขององค์การอนามัยโลก เราก็ยึดตามคำจำกัดความที่เป็นสากล โดย สสส.ทำงานด้านสร้างเสริมสุขภาพ ก็มีองค์กรที่ทำงานด้านนี้ในระดับสากล ซึ่งมีการประชุมครั้งสำคัญในด้านการสร้างเสริมสุขภาพของโลก ที่กรุงฮานอย

ประเทศแคนาดา หรือกฎบัตรฮานอย ในปี 2529 ข้อ 2.ข้อกล่าวหาว่ากรรมการมีผลประโยชน์ทับซ้อน โดยเป็นกรรมการและไปตั้งมูลนิธิเพื่อรับเงิน สสส. ลักษณะชงเองกินเอง ซึ่งเป็นข้อกล่าวหาร้ายแรง ผมได้ชี้แจงว่าไม่ใช่ เพราะหลักการเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นเรื่องสากล อะไรคือผลประโยชน์ทับซ้อน หากเป็นประโยชน์ทับซ้อนส่วนตัวของกรรมการ อันนี้ห้ามเด็ดขาด เช่น กรรมการมีกิจการของตัวเอง เป็นบริษัทห้างร้าน จะมาขอทุนจาก สสส.ไม่ได้ แต่หากเป็นส่วนราชการที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วยนั้น จะมาขอทุน สสส.ก็ไม่ถือว่าผลประโยชน์ทับซ้อน เพราะกระทรวง ทบวง กรม เป็นหน่วยงานสาธารณะ ความจริงหากกระทรวงสาธารณสุขมาขอทุน สสส. งบประมาณการที่เป็นผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขนั่งใน สสส.ได้แต่อยู่ร่วมพิจารณาไม่ได้ อย่างกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิส่วนหนึ่งก็มาจากข้าราชการ เพราะเรามีข้อจำกัดในการเลือกคน เราต้องการคนที่มีความรู้มีความสามารถ มีประวัติการทำงาน มาบริหารกิจการเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติมากที่สุด จึงต้องสรรหามาจากส่วนราชการ แต่เมื่อมานั่งเป็นกรรมการใน สสส.และอยู่ในส่วนราชการ เราก็ไม่ห้ามส่วนราชการนั้นๆ มาขอทุน อย่างบางคนเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เราก็

ไม่ได้ห้ามมหาวิทยาลัยนั้นรับทุน เพราะจะไม่เป็นธรรม ซึ่งไม่ถือว่าเป็นประโยชน์ทับซ้อน ว่าเป็นเอกชนสาธารณะประโยชน์ ซึ่งกฎหมายเขียนในมาตรา 18 พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 ชัดเจนว่ากรณีดังกล่าวไม่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน หลังจากมีการชี้แจงและทางศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) เข้ามามีเรื่องนี้ ก็เปิดโอกาสให้ สสส.เข้าไปชี้แจงต่อ พล.อ.โพลาย์ คุ่มฉายา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและประธานศอตช. ซึ่งได้ออกมาสรุปชัดเจน

1.ไม่มีเรื่องทุจริต 2.ที่เข้าไปไม่ออกกรอบ 3.ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน แต่อย่างมีเรื่องที่สังคมสงสัยจึงให้ไปดำเนินการ โดยไปแก้ระเบียบข้อบังคับที่อาจมีปัญหา และทำเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นี่คือสถานการณ์ที่เคยประกาศไว้ชัดเจนเมื่อ 2 เดือนที่ผ่านมา โดย คตร.ได้ทำหนังสือถึงกระทรวงสาธารณสุขให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง มี นพ.เลวี ตูจินดา เป็นประธาน เพื่อพิจารณาอะไรไม่ถูกต้องหรือปรับปรุงระเบียบก็แก้ไขให้เรียบร้อย ซึ่งได้เปิดโอกาสให้ สสส.เข้าไปร่วม

ด้วย โดยมีตัวแทนผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่ง สสส.มี ทพ.สุปรียา อุดยานนท์ รักษาการแทนผู้จัดการ สสส. นายมานิจ สุขสมจิตร ที่ปรึกษา สสส. ศนพ.ประทีป วาที่สาธกกิจ ที่ปรึกษา สสส. และ นายชำนาญ พิเศษจันทน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สสส. รวม 4 คนร่วมพิจารณา โดยมีการแก้ไขระเบียบต่างๆ ตามที่ปรากฏเป็นข่าว ซึ่งตัวแทนของ สสส.ไม่ได้คัดค้านใดๆ ที่สำคัญ สสส.ยังบอกอีกว่าข้อบังคับยังไม่ครบ เพราะ คตร.บอกว่าให้ทำการขอข้อบังคับให้ชัดเจนขึ้น เพราะคณะกรรมการชุด นพ.เลวีแก้ระเบียบ ดังนั้น สสส.

เป็นผู้เสนอให้ทำด้วย จึงมีการร่างระเบียบข้อบังคับเพื่อตีกรอบให้ชัดเจนขึ้น โดย สตง.บอกว่า สสส.ไม่ได้ทำประมวลจรรยาบรรณตามระเบียบกพร. แม้กฎหมาย สสส.จะไม่บังคับ แต่เราก็ทำเพิ่มโดยมีข้อกำหนดจรรยาบรรณเข้าไปอีก และเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน เมื่อทาง คตร.สั่งมาและอยากให้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนตีกรอบให้เคลงตามกฎหมายกำหนด โดยระบุให้กรรมการที่นั่งในมูลนิธิห้ามมาขอทุนจาก สสส. เพื่อไม่ให้เป็นการซ้ำซ้อนได้ก็เขียนเพิ่มและเสนอคณะกรรมการชุดนั้น ดังนั้นทุกอย่างเป็น

กระบวนการปกติ ซึ่งการใช้ ม.44 ควรมีเหตุผลเพียงพอ เพราะการปลดบอร์ดไม่มีเหตุผลก็อาจเป็นการก่อกวนก่อกองหรือใช้อำนาจไม่ชอบธรรม

●สิ่งที่เกิดขึ้นกับ สสส.และ สปสช.มีสาเหตุมาจากเรื่องใด

ผมนั่งอยู่ทั้งบอร์ด สปสช.และ สสส. โดยบอร์ด สปสช.ผมเป็นตัวแทนองค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ โดยจากคำสั่งปลด นพ.วินัยก็จะเป็นอีกเหตุผลหนึ่ง สสส.ก็อีกเหตุผลหนึ่ง แต่ สสส.ผมอาจเข้าใจผิดพลาด แต่ผมเชื่อว่ามาจากธุรกิจยา คือบุหรี่ยุคใหม่เป็นเหตุสำคัญ เพราะ สสส.ทำงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้ง สสส. และตามที่ควรจะเป็นซึ่งกระทบต่อธุรกิจยาค่อนข้างมาก

●เพราะอะไรจึงมองว่าเป็นเช่นนั้น

วิธีการเช่นนี้ทำมาแล้วในต่างประเทศ อยู่ในวิกเฮลธ์ (Vic Health) รัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นต้นแบบ สสส. โดยองค์กรนี้เก็บจากภาษียุหรี่ยุคใหม่ทำเรื่องสุขภาพซึ่งได้ผลดีปรากฏว่าธุรกิจยาหรือที่โยนเรื่องฟ้องว่ากฎหมายที่ทำให้เกิดวิกเฮลธ์ว่า ชัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลที่นั่นก็ยืนตาม แต่ประชาชนออสเตรเลีย

ในรัฐวิศกรเรียกเห็นว่องค์กรแบบนี้จำเป็นต้องมี จึงได้ออกกฎหมายใหม่ซึ่งไม่ขัดรัฐธรรมนูญ และได้ก่อตั้งองค์กรขึ้นใหม่ซึ่งมีอยู่ในทุกวันนี้และเป็นต้นแบบสำหรับประเทศไทย โดยไทยเมื่อมี สสส.เห็นว่ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ จึงมีกระบวนการบางอย่างทำให้กฎหมาย สสส. ขัดรัฐธรรมนูญขึ้น เหตุเกิดขึ้นเมื่อครั้งปีกว่ามานี้ที่คณะกรรมการการกว้างรัฐธรรมนูญชุดที่แล้ว ซึ่งกำลังร่างรัฐธรรมนูญช่วง 2-3 เดือนสุดท้าย และปิดห้องรัฐธรรมนูญไม่ยอมให้สื่อไปร่วมฟังด้วยเหตุผลต่างๆ นานา ในช่วงนั้นเองมีเพิ่มทบัญญัติรัฐธรรมนูญซึ่งหากออกมาแล้ว สสส.จะสิ้นสภาพในอีก 4 ปี โดยการร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้มีตัวแทนบริษัทบุหรีเข้าไปร่วมฟังใกล้ชิดอยู่ในกรรมการการกว้างรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งเป็นการทำแบบลับๆ แต่มีข่าวลือตลอดออกมา จึงทำให้มีการคัดค้านขึ้นจนต้องยุติไป

●ทราบหรือไม่ว่เป็นใคร

ผมทราบ แต่พูดไม่ได้ ู้แค่ว่ใหญ่ แต่ไม่ขอพูดดีกว่า

●ทำไม่ต้องมาปลดที่ นพ.วิชัย

การปลดครั้งนี้ปลดแค่ 7 จาก 9 คน เหลือ 2 คน คือ นางทิชา ณ นคร มาในสายราชการ เพราะเป็นผู้บริหารของบ้านกาญจนาพิเศษ กระทรวงยุติธรรม อีกคนคือ นายชำนาญพิเศษจูพันธ์ เป็นนักกฎหมาย สสส. เมื่อปลด 7 คน พวกเราถึงง ก็มานั่งดูกันว่เพราะอะไร เนื่องจากในคำสั่งไม่ได้อธิบายเหตุผล ก็พบว่า 7 คนนี้มีชื่ออยู่ในมูลนิธิที่รับทุนและเคยรับทุนของ สสส. จากรายงานของ คตร. เราจึงเชื่อว่มีส่วนทำให้ถูกปลดด้วย แต่ใน 7 คนนี้บางคนเคยรับทุนในอดีต แต่ตอนมาเป็นบอร์ดไม่ได้รับแล้ว ซึ่งการตรวจสอบอาจไม่ได้เปรียบเทียบช่วงเวลา ขณะที่บางคนลาออกจากมูลนิธิหรือองค์กรแล้ว ซึ่งเป็นคำสั่งโดยมิชอบ

●มีโอกาสได้พบใครก่อนถูกปลดหรือไม่

ไม่มีเลย ส่วนตัวผม ผมทำงานที่ไหนไม่เคยยึดติด แต่เตรียมตัวเตรียมใจ ผมเป็นชาวพุทธ ผมเชื่อในพระไตรลักษณ์อันจีจ้ง ทุกซ้ง อนัตตาดังนั้นตำแหน่งหน้าที่เป็นอนิจจัง ถูกผิดเป็นเรื่องของคนออกคำสั่ง

●คิดว่กำลังต่อสู้กับใคร

ส่วนตัวผมเรื่องนี้ต่อสู้กับธุรกิจบาป ถ้าจะ

เสียใจก็ตรงที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจในทางที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจบาป ทั้งๆ ที่ควรตัดสินใจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ผู้มีอำนาจต้องปกครองประเทศด้วยธรรม ผมเชื่อว่าขณะนี้กำลังต่อสู้กับธุรกิจบาป ส่วนจะเกี่ยวกับการเมืองหรือไม่ผมไม่ยากวิเคราะห์ แต่ผมชัดเจนว่มาจากธุรกิจบาป และนี่คือชัยชนะของธุรกิจบาป เพราะที่ผ่านมาเขากระทบมาก เห็นได้จากธุรกิจบุหรีที่กำลังลำบากจากสิ่งที่เกิดขึ้นในสหรัฐ เพราะมีคนใช้ที่ป่วยมะเร็งเขาฟ้องบริษัทบุหรีว่เป็นเหตุให้เขาเป็นมะเร็ง เนื่องจากมีงานวิจัยมากระบุว่บุหรีเป็นเหตุให้เป็นมะเร็งปอด แต่ส่วนใหญ่ก็แพ็คดีเพราะพิสูจน์ค่อนข้างยาก แต่เมื่อไม่กี่ปีมานี้กระบวนการยุติธรรมใหม่ขึ้นใช้วิธีฟ้องแบบกลุ่ม ให้กลุ่มผู้เสียหาย่วมกันฟ้อง และให้รัฐฟ้องแทน เพราะรัฐเสียหายจากการเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลประชาชนจากโรคที่มาจากบุหรี โดยคนไข้จำนวนมากมาร่วมเป็นพยานให้ ทำให้การฟ้องคดีถูกคู่ เพราะรัฐมีทนายแผ่นดินเข้าไปต่อสู้ จนทำให้บริษัทบุหรียอมความและจ่ายค่าเสียหายให้จำนวนมหาศาล นี่คืสิ่งที่เกิดขึ้นในหลายรัฐของสหรัฐ และเรื่องเหล่านี้จะลามมายุโรป ธุรกิจบุหรีจึงเซ จึงต้องหลุกค่าทางเอเชียมาทดแทน ขณะที่ประเทศไทยเป็นประเทศเป้าหมายที่ธุรกิจบุหรีต่อสู้ให้ได้ เพราะไทยเป็นประเทศเล็กพริกชี้หู เราทำงานบุหรีได้ ดีจนทำให้บริษัทบุหรีมีบาดแผลมาก เมื่อปี 2529 เป็นต้นมาได้มีการต่อสู้กับบริษัทบุหรีเข้มข้นมากซึ่งไทยต่อสู้มาตลอด

●จากนี้จะกู้ชื่อเสียงอย่างไร

ผมไม่คิดเรื่องชื่อเสียง ผมไม่ห่วงไหวในโลกรวม ทุกอย่างเสื่อมได้หมด

●การถูกปลดครั้งนี้คือจบแล้วหรือไม่ว่

จบไม่จบอีกเรื่อง แต่สำหรับส่วนตัวผมหลายคนอยากให้ผมเคลื่อนไหวต่อสู้ แต่ผมแก่แล้ว อายุเกือบ 69 ปีในอีกไม่กี่เดือน ทุกเช้าตื่นขึ้นมาว่้วย่างหายใจอยู่ก็พอใจแล้ว

มาถึงบรรทัดนี้ นพ.วิชัยทิ้งท้ายเพียงว่
“ขอปล่อย่างว่”

ทีมข่าวสาธารณสุขสุข